

Útmutató a LIFE 2018 Környezetvédelem és Éghajlat-politika alprogram integrált projektpályázatainak értékeléséhez

Jelen dokumentum célja azon kritériumok és eljárások bemutatása a nyilvánosság számára, amelyeket a Környezetvédelem és Éghajlat-politika alprogramok 2018. évi felhívására benyújtott LIFE integrált pályázatok értékelésére fognak használni.

Tartalomjegyzék

I.	BEVEZETÉS	3
II.	ELSŐ SZAKASZ A PROJEKTKONCEPCIÓ	5
1. Beérkezés		5
2. Elfogadhatóság és kizárás		5
3. Kiválasztás		6
4. A második szakaszra kiválasztott pályázatok listája		8
III. MÁSODIK SZAKASZ – A TELJES PÁLYÁZAT		9
1. Beérkezés		9
2. Elfogadhatóság és kizárás		9
3. Kiválasztás		10
4. Odaítélés		13
5. Az „Előzetes hosszú listák” összeállítása		27
6. Felülvizsgálat		29
7. A „Végleges rövid- és tartaléklisták” összeállítása		30
8. Támogatás hozzárendelése		31
IV.	RÉSZLETES ÉRTÉKELŐLAPOK	32

I. BEVEZETÉS

Az integrált projektek (a továbbiakban „IP”) benyújtási és kiválasztási folyamatát két szakaszból álló eljárás alapján tervezték meg a LIFE rendeletben előírányzott módon¹. E folyamatot, valamint a konkrét támogathatósági és odaítélési szempontok részleteit a LIFE többéves munkaprogram 2018–2020 dokumentumban (MAWP) határozták meg². Az eljárás célja a potenciális pályázók munkájának segítése, továbbá annak biztosítása, hogy a folyamat során a Szerződő Hatóságtól a lehető legjobb útmutatást kaphassák, ezáltal optimalizálhassák azoknak a pályázatoknak a minőségét, amelyek végül LIFE finanszírozásban részesülnek. A munkafolyamatot úgy alakították ki, hogy elősegítsék az egyes pályázatok fokozatos fejlődését és finomítását.

A pályázat benyújtási és kiválasztási eljárásának technikai módszere

1. szakasz:

- Pályázatkirrás
- A Projektkoncepció benyújtása

A pályázó benyújt egy rövid Projektkoncepciót, amelyben összefoglalja a projekt tartalmát, illetve a végrehajtandó tervet vagy stratégiát, továbbá egy pénzügyi tervet a terv, illetve stratégia teljes körű végrehajtásához.

- A Projektkoncepció értékelése és a kérdés-válasz szakasz

A Projektkoncepció alapján a Szerződő Hatóság beazonosítja és felsorolja azokat a pályázatokat, amelyek megfelelnek a támogathatósági kritériumoknak. Az ezeknek a kritériumoknak megfelelő pályázókat felkérlik egy írásbeli kérdés-válasz szakaszban való részvételre, amely során a teljes pályázat elkészítésére vonatkozóan tehetik fel kérdéseiket. E fázis során a Szerződő Hatóság anonim módon teszi közzé a kérdéseket/válaszokat, hogy egyenlő mértékben segítse a pályázókat teljes pályázatuk elkészítése során.

Adott esetben a Szerződő Hatóság kiegészíti a kérdéseket/válaszokat a tipikus nehézségekre vonatkozó útmutatóval, amelyekkel a pályázók találkozhatnak, illetve egyértelműen jeleztek a Projektkoncepcióban.

2. szakasz:

- A teljes pályázat benyújtása:

A támogatható Projektkoncepcióval rendelkező pályázókat felkérlik a teljes pályázat benyújtására.

¹Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú rendelete a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) létrehozásáról és a 614/2007/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 347, 2013.12.20., 185. oldal (a továbbiakban „a LIFE rendelet”).

²A Bizottság 2018. február 12-i 2018/210/EU végrehajtási határozata a LIFE program 2018–2020. évi többéves munkaprogramjának elfogadásáról

- A teljes pályázat értékelése

A Szerződő Hatóság mélyreható értékelést követően a rangsorolt pályázatokról, amelyeknél számításba jöhet a finanszírozás két „előzetes hosszú listát” készít (egyét a Környezetvédelem egyet pedig az Éghajlat-politika alprogram részére). A sorrendbe állítás érdem szerint történik a LIFE rendelet 19(4) cikkében meghatározott földrajzi elosztási kritériumok alapján. Ezenkívül a környezetvédelmi alprogram esetében a rangsorolás során betartják azt a szabályt, hogy a projekt támogatásra előirányzott költségvetési források 60,5%-át³ a természet és biodiverzitás megőrzését támogató projektekre kell fordítani.

Összességében a két listán felsorolt projektek értéke nem lehet több az egyes alprogramok alatt rendelkezésre álló költségvetés 130%-ánál. A Szerződő Hatóság megvizsgálja a pályázóknak a projekt végrehajtására vonatkozó pénzügyi és technikai kapacitását is.

- A pályázatok végső listájának elkészítése és a tartalékok kijelölése.

A felülvizsgálati szakaszon sikeresen túljutott projekteket az elérhető költségvetés keretein belül finanszírozásra javasoltnak fogják nyilvánítani. A mindkét alprogram tartaléklistáját azok a legmagasabb értéket kapott projektek alkotják, amelyek a rendelkezésre álló költségvetés keretében már nem támogathatók. A tartaléklisták a rendelkezésre álló LIFE költségvetés további 20%-át ölelik fel az egyes alprogramok alatt.

- a Támogatási Szerződés aláírása.

Kiválasztási és értékelési alapelvek

Azokat a pályázatokat elutasítják, amelyek legalább egy, a jelen útmutatóban leírt kritériumnak nem felelnek meg. Az értékelésük azon a lépcsőn, illetve abban a szakaszban ér véget, ahol nem megfelelőségük először rögzítésre kerül. A pályázókat ezután értesítik, amilyen gyorsan csak lehetséges.

Fontos megjegyzés: A CNb adatlapon megadott koordináló kedvezményezett kapcsolattartó személy e-mail-címét fogják használni az összes, Szerződő Hatóságtól kiinduló hivatalos levelezés lefolytatására. A pályázóknak biztosítania kell egy érvényes, aktív e-mail-fiókot (beleértve a levélszemét mappát is), amelyet napi szinten, a teljes kiválasztási időszak alatt ellenőriznek.

A Szerződő Hatóság felelős a teljes értékelési folyamatért. Külső szakértőket fognak kijelölni a Szerződő Hatóság munkájának támogatására.

A pályázatok értékelését az összes értékelőnek ezen értékelési útmutató, illetve a pályázati útmutató előírásai szerint kell elvégeznie, az egyes kritériumokhoz megadott kérdések alapján. Ezt az értékelési útmutatót a pályázati útmutató kiegészítéseként kell értelmezni, és

³ A Bizottság (EU) 2018/93 felhatalmazáson alapuló rendelete (2017. november 16.) a Környezetvédelem alprogram keretében projekt támogatás formájában támogatott, a természet és a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló projektek részére előirányzott költségvetési források százalékos arányának a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) létrehozásáról és a 614/2007/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1293/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikke (4) bekezdése szerinti megnöveléséről

mindkét dokumentumot referenciaként kell használni az értékeléshez.

Az egyenlő bánásmód elvét – a LIFE rendelet tematikus hozzárendelési és földrajzi elosztási szabályai által meghatározott korlátok között – az értékelési folyamat minden szakaszában és az összes pályázat esetében szigorúan be kell tartani.

Minden egyes pályázatot a lehető legobjektívebb és leginkább méltányos módon kell értékelni és pontozni. Minden döntést és minden adott pontszámot egyértelműen igazolnia kell az indokolt megjegyzéseknek.

Nem vehető figyelembe a pályázó által be nem nyújtott, vagy a határidőn túl beérkezett adat vagy dokumentum, kivéve a Szerződő Hatóság kifejezett kérése esetén.

Az összes értékelésre vonatkozó megjegyzést és a kapcsolódó levelezést angol nyelven fogják rögzíteni.

II. ELSŐ SZAKASZ A PROJEKTKONCEPCIÓ

1. Beérkezés

A pályázatok megfelelőségét a következő kritériumok szerint ellenőrzik:

1. A pályázat a **2018. szeptember 5-i** határidő lejártá előtt került benyújtásra.
2. A LIFE 2018 integrált projektek – Projektkoncepció hivatalos pályázati adatlapjait használták a pályázatok elkészítéséhez és beadásához.
3. A kapcsolódó tervet/stratégiát és pénzügyi tervet csatolták a pályázathoz.
4. A pályázatot CD-ROM-on, DVD-n vagy USB-adathordozón, PDF formátumban küldték el az Szerződő Hatóságnak. A kapcsolódó terv vagy stratégia a következő formátumok egyikében is elérhető: PDF, GIF, WORD (egyéb formátumokért a benyújtás előtt érdeklődjön a Szerződő Hatóságnál).

2. Elfogadhatóság és kizárás

2.1 Elfogadhatóság

Az összes olyan pályázatnál, amelyet nem utasítottak el a beérkezési szakasz végén, ellenőrzik, hogy megfelelnek-e a következő elfogadhatósági és kizárási kritériumoknak.

1. A CNd aláírt nyilatkozatot kitöltötték és aláírták (a szkennelt CNd pályázati adatlapokat keltezéssel és aláírással kell ellátni az aláíró személy pozíciójának és teljes nevének feltüntetésével, amely egyértelműen igazolja a dokumentumot).
2. A CNe adatlapot (a projekt összefoglaló leírása) angolul kell kitölteni. A pályázókat arra biztatják, hogy az összes többi adatlapot is angolul töltsék ki.
3. Az összes ezzel kapcsolatos adatlapot és mezőt kitöltötték.
4. A koordináló kedvezményezettet hivatalosan bejegyezték az Európai Unió területén.

Az összes olyan LIFE pályázat, amely nem felel meg a 4. kritériumnak, azonnal nem

támogathatónak lesz nyilvánítva.

Azon pályázatok esetében, amelyek nem felelnek meg maradéktalanul a fenti 1., 2. és 3. kritériumnak, de ettől eltekintve teljesnek minősülnek, a Szerződő Hatóság egy üzenetet küld a koordináló kedvezményezettnek a hiányzó elemek megjelölésével.

A koordináló kedvezményezettnek **5 munkanap** áll rendelkezésre, hogy válaszoljon, és a hiányzó vagy nem teljes dokumentumokat/pályázati adatlapokat megküldje. Kivételes körülmények esetén az ajánlatkérő a határidőt meghosszabbíthatja.

Azon pályázatoknál, amelyeknél nem nyújtják be az összes szükséges hiányzó/nem teljesen kitöltött dokumentumot/adatlapot a megadott határidőn belül, azokat nem elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Kizárás

A pályázatot kizárják, ha az Európai Unió Költségvetési rendeletének 106(1) és 107(2) cikkében meghatározott kritériumoknak való megfelelési nyilatkozatot nem nyújtotta be a pályázó⁴. **A pályázóknak szükség esetén készen kell állniuk, hogy bizonyítékként benyújtsák a nyilatkozatot.**

3. Kiválasztás

3.1 A projekt résztvevőinek technikai megbízhatósága

A pályázatot akkor lehet e kritérium alapján elutasítani, ha:

- Bizonyíték van arra, hogy a kedvezményezettek nem rendelkeznek a projekt végrehajtásához szükséges technikai tudással.
- Bizonyíték van arra, hogy a koordináló kedvezményezett korábbi LIFE vagy más, az Európai Unió által finanszírozott projekt során megbízhatatlan menedzsernek bizonyult és nem adott semmilyen biztosítékot arra vonatkozóan, hogy megtette a szükséges intézkedéseket arra, hogy a jövőben hasonló problémák ne merülhessenek fel.

3.2 Konkrét támogathatóság

A pályázatot elutasítják, ha az alábbi kritériumok közül legalább egynek nem felel meg:

- Nagy területi lefedettség: A megcélzott uniós terv vagy stratégia végrehajtása nagy területet fog lefedni, különösen regionális, több régióra kiterjedő, nemzeti, illetve transznacionális szinten. Egy több városra kiterjedő megközelítés szintén elfogadható a levegőminőség ellenőrzésével foglalkozó IP tekintetében.
- Egyéb források mobilizálása: Magának az IP-nek, illetve a LIFE rendelet (20(1) cikk (a) és (c) pontja) értelmében szükséges társfinanszírozás kiegészítéseként, legalább

⁴Az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 966/2012/EU/Euratom Szabályozása az Unió általános költségvetésére vonatkozó pénzügyi szabályokról” alkalmazási szabályairól és az 1605/2002/EU/Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló rendelet, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 298 2014.10.26., 1. oldal (a továbbiakban „a Pénzügyi rendelet”)

egy másik uniós, nemzeti vagy magánjellegű pénzügyi forrást kell mobilizálni a megcélzott uniós terv vagy stratégia végrehajtásához.

- Fő érdekelt felek bevonása: a fő érdekelt feleket bevonják a célzott uniós terv vagy stratégia végrehajtásába.
- A környezetvédelemmel vagy az éghajlatváltozással összefüggő tervek vagy stratégiák megvalósítása

A Környezetvédelem alprogram alatti projektek:

Az IP nem támogatható amennyiben nem tűzi ki célul a konkrét környezetvédelmi uniós jogszabály által előírt, egyéb uniós jogszabály értelmében vagy tagállamok hatóságai által kidolgozott, alábbi környezetvédelmi tervek, illetve stratégiák egyikét:

- (a) az Élőhely-védelmi Irányelv 8. cikkében megfogalmazottak szerint kidolgozott prioritizált cselekvési tervek, amelyek magukban foglalhatják a „Zöld infrastruktúra” intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak Natura 2000 hálózat határokon átívelő koherenciájához;
- (b) A Hulladék keretirányelv 28. cikke szerinti hulladékgazdálkodási tervek;
- (c) A Víz keretirányelv VII. melléklete szerinti Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek; vagy
- (d) levegőminőségi tervek a Levegőminőségi irányelv értelmében vagy a Nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv szerinti nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programok.

Az Éghajlat-politika alprogram alatti projektek:

Az IP kötelező célja a konkrét éghajlat-politikai uniós jogszabály által előírt, egyéb uniós jogszabály értelmében vagy tagállamok hatóságai által kidolgozott, alábbi éghajlat-politikai tervek, illetve stratégiák egyikének végrehajtása az alábbi területek egyikén:

- (a) nemzeti, regionális vagy helyi alkalmazkodási stratégia vagy cselekvési terv;
- (b) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átmenetet és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképesebb társadalom kialakulását előmozdító városi vagy közösségi alapú akcióterv;
- (c) nemzeti, regionális vagy az ipar/ágazat-specifikus üvegházhatású gázok mérséklését célzó stratégiák, vagy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervek.

Egy környezetvédelmi/éghajlat-politikai terv végrehajtása, mint cél azt jelenti, hogy:

- Az IP-t világosan megtervezték, hogy megteremtsék a terv teljes körű végrehajtásának feltételeit. Ez nem azt jelenti, hogy maga az IP lefedi a tervben előirányzott összes

műveletet, vagy hogy a tervet teljesen végrehajtják az IP élettartama alatt. Azonban az IP-nek stratégiai műveleteket, kiegészítő kötelezettségvállalásokat, illetve finanszírozásokat kell tartalmaznia a folyamat felgyorsítására, ami záros határidőn belül elvezet a terv vagy stratégia teljes körű végrehajtásához. Az IP-t tehát úgy kell kialakítani, hogy az elősegítse ennek a hosszú távú célkitűzésnek a megvalósítását.

- A IP során végrehajtandó műveletek világosan kapcsolódnak és beazonosíthatóak az IP által megcélzott tervben.
- A pályázatot egy olyan szervezet nyújtja be, amely a célzott terv teljes egészének, vagy egy jelentős részének a végrehajtásáért felelősséggel tartozik.
- A tervet vagy a stratégiát hivatalosan az illetékes hatóságnak kell jóváhagynia a benyújtás időpontjában, és a Szerződő Hatóságnak elfogadható minőségűnek kell azt ítélnie. Ha hivatalos elfogadásra még nem került sor, a pályázónak értesítenie kell a Bizottságot az elfogadás aktuális állapotáról és az elfogadás várható dátumáról. Az ilyen esetekben az elfogadásra a teljes integrált projekt pályázat beadási határideje előtt kell sort keríteni. Ha a terv vagy stratégia fentiek szerinti hivatalos elfogadására várhatóan nem kerül sor, a pályázónak be kell mutatnia, hogy a tervvel összefüggésben minden, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint a terv véglegesnek tekintéséhez szükséges eljárási lépés teljesült. Természetvédelmi IP-k esetén a Szerződő Hatósághoz hivatalosan benyújtott Priorizált Intézkedési Terv (PAF) számít a releváns tervnek.

4. A második szakaszra kiválasztott pályázatok listája

A Projektkoncepció alapján a Szerződő Hatóság beazonosítja és felsorolja azokat a pályázatokat, amelyek megfelelnek a támogathatósági kritériumoknak. Az ezeknek a kritériumoknak megfelelő pályázókat felkérlik egy írásbeli kérdés-válasz szakaszban való részvételre, amely során a teljes pályázat elkészítésére vonatkozóan tehetik fel kérdéseiket. E fázis során a Szerződő Hatóság anonim módon teszi közzé a kérdéseket/válaszokat, hogy egyenlő mértékben segítse a pályázókat teljes pályázatuk elkészítése során. Adott esetben a Szerződő Hatóság kiegészíti a kérdéseket/válaszokat a tipikus nehézségekre vonatkozó útmutatóval, amelyekkel a pályázók találkozhatnak, illetve egyértelműen jeleztek a Projektkoncepcióban.

Figyelembe véve a LIFE rendeletnek az előírásait, amely tagállamonként összesen 3 IP-t irányoz elő a 2014–2020 közötti időszakban (amelyek közül egy az Éghajlat-politika alprogramba tartozik), adott esetben azoknak a tagállamoknak pályázói, melyek esetében már támogattak 2 IP-t a Környezetvédelmi alprogram alatti LIFE14-LIFE17 pályázatok során és 1 IP-t a Éghajlat-politika alprogram alatti LIFE15-LIFE17 pályázatok során erről értesítést kapnak a teljes pályázat benyújtására kiadott felhívásban.

III. MÁSODIK SZAKASZ – A TELJES PÁLYÁZAT

1. *Beérkezés*

A pályázatok megfelelőségét a következő kritériumok szerint ellenőrzik:

1. A pályázat megérkezett a Szerződő Hatósághoz a teljes pályázat benyújtására a kiírásban megadott határidőn belül.
2. A LIFE 2018 integrált projektek – teljes pályázat hivatalos pályázati adatlapjait használták a pályázatok elkészítéséhez és benyújtásához.
3. A pályázatot CD-ROM-on, DVD-n vagy USB-adathordozón, PDF formátumban (az Excel formátumú pénzügyi adatlapokkal együtt) megküldték a Szerződő Hatóságnak.

2. Elfogadhatóság és kizárás

Az összes olyan pályázatnál, amelyet nem utasítottak el a beérkezés szakasz végén, ellenőrzik, hogy megfelelnek-e a következő elfogadhatósági és kizárási kritériumoknak:

2.1 **Elfogadhatóság**

Amennyiben vonatkozik a pályázatra, az alábbi **aláírt nyilatkozatoknak** teljesnek és megfelelően aláírtnak kell lenniük. E nyilatkozatok beadásának elmulasztása a pályázat további értékeléséből történő kizárásához vezethet.

1. Az A3, A3a és A4 szkennelt pályázati adatlapokat keltezéssel és aláírással kell ellátni az aláíró személy pozíciójának és teljes nevének feltüntetésével.
2. A B1. adatlapot (a projekt összefoglaló leírása) angolul kell kitölteni. A pályázókat arra biztatják, hogy az összes többi adatlapot is angolul töltsék ki.
3. A következő három kötelező pénzügyi mellékletet kell benyújtani a koordináló kedvezményezettekhez, ha azok **magántulajdonban lévő kereskedelmi vagy magántulajdonban lévő nem kormányzati szervezetek**.

Felhívjuk a figyelmet, hogy e mellékleteket a Szerződő Hatóság attól függetlenül kéri, hogy azok kötelezőek vagy sem az adott típusú szervezet számára a koordináló kedvezményezett tagállamának nemzeti jogszabályai szerint:

- a. A „LIFE egyszerűsített pénzügyi nyilatkozat”, amely egy külön Excel fájlként van biztosítva a LIFE pályázati csomagban. Az ebben a nyilatkozatban található pénzügyi táblázatot ki kell tölteni, és mellékelni a pályázathoz egy Excel fájl formájában.
- b. A legutolsó vagyonmérleg és eredménykimutatás. Ezt a dokumentumot mellékelni kell a LIFE pályázathoz egy szkennelt, A4-es méretben kinyomtatható PDF-fájlként. Ha a koordináló kedvezményezett még nem rendelkezik éves mérleggel és eredménykimutatással, mivel a szervezetet csak nemrég hozták létre, akkor be kell adnia egy gazdálkodási tervet (legalább a következő 12 hónapra), amelyben a pénzügyi adatokat a nemzeti jogszabályok

által előírt szabvány szerint kell megadni.

- c. A legfrissebb mérlegnek és eredménykimutatásnak tartalmaznia kell egy független könyvvizsgálói jelentést azt igazolandó, hogy valós és tárgyilagos képet festenek a koordináló kedvezményezett pénzügyi helyzetéről, vagy pedig egy független könyvvizsgáló általi tanúsítványt arról, hogy a beszámolók valós és tárgyilagos képet adnak a koordináló kedvezményezett pénzügyi helyzetéről. Ezt a dokumentumot mellékelni kell a LIFE pályázathoz egy szkennelt, A4-es méretben kinyomtatható PDF-fájlként. Újonnan létrehozott szervezet esetén, az auditor által átadott tanúsítványnak egy gazdálkodási terven kell alapulnia, amelyben a pénzügyi adatokat a vonatkozó nemzeti előírások szerint adták meg.

4. A „Közjogi szerv nyilatkozata” című A3a. adatlap teljes és aláírt, ha a koordináló kedvezményezett **közjogi szervként** azonosítja be magát, mivel az egy közjogi szerv, vagy megfelel a „közjogi szervezet” elnevezésnek.

Az összes LIFE IP pályázat, amelyre nem teljesen érvényes egy vagy több a fenti helyzetek közül, de máskülönben teljesek, azoknál a Szerződő Hatóság értesíti a koordináló kedvezményezettet a hiányzó mellékletekről.

A koordináló kedvezményezettnek **5 munkanap** áll rendelkezésre, hogy válaszoljon, és a hiányzó vagy nem teljes dokumentumokat/pályázati adatlapokat megküldje. Kivételes körülmények között a Szerződő Hatóság meghosszabbíthatja az 5 munkanapos határidőt.

Valamennyi hivatalos közlemény egy példánya elküldésre kerül a LIFE honlapon megjelölt releváns nemzeti LIFE kapcsolati pont részére.

Azon pályázatoknál, amelyeknél nem nyújtják be az összes szükséges hiányzó/nem teljesen kitöltött dokumentumot/adatlapot a megadott határidőn belül, azokat nem elfogadhatónak kell nyilvánítani.

2.2 Kizárás

A pályázatot kizárják, ha az Európai Unió Költségvetési rendeletének 106(1), 107, 108 és 109 cikkében meghatározott kritériumoknak való megfelelési nyilatkozatot nem nyújtotta be a pályázó.⁵ **A pályázóknak szükség esetén készen kell állniuk bizonyítékként benyújtani a nyilatkozatot.**

3. Kiválasztás

3.1 A projekt résztvevőinek technikai megbízhatósága

A pályázatot akkor lehet e kritérium alapján elutasítani, ha:

- Bizonyíték van arra, hogy a kedvezményezettek nem rendelkeznek a projekt végrehajtásához szükséges technikai tudással.

⁵Az Európai Parlament és a Tanács 2012. október 25-i 966/2012/EU/Euratom Szabályozása az Unió általános költségvetésére vonatkozó pénzügyi szabályokról” alkalmazási szabályairól és az 1605/2002/EU/Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló rendelet, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 298 2014.10.26., 1. oldal (a továbbiakban „a Pénzügyi rendelet”)

- Bizonyíték van arra, hogy a koordináló kedvezményezett korábbi LIFE vagy más, az Európai Unió által finanszírozott projekt során megbízhatatlan menedzsernek bizonyult és nem adott semmilyen biztosítékot arra vonatkozóan, hogy megtette a szükséges intézkedéseket arra, hogy a jövőben hasonló problémák ne merülhessenek fel.

3.2 A projekt résztvevőinek pénzügyi megbízhatósága

A pénzügyi ellenőrzés célja a LIFE pályázatok a Pénzügyi rendelet (2012. október 29-i, 1268/2012/ számú EU/Euratom felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet) alkalmazási szabályainak 202. cikke előírásainak való megfelelésének ellenőrzése. Ezek előírják, hogy „*a pályázónak stabil és elégséges finanszírozási forrásokkal kell rendelkeznie tevékenységének folytatásához az egész időszakban, amelynek során a tevékenység megvalósul... és hogy közreműködjön annak támogatásában*”.

A Szerződő Hatóság felhasználja az összes rendelkezésére álló információt, hogy felmérje, teljesítik-e a társult kedvezményezettek és a pályázó a kiválasztási és a kizárási kritériumokat. A 202 cikk alapján a pályázat elutasításra kerül, ha az értékelő alapos bizonyítékkal rendelkezik arra nézve, hogy az alábbi helyzetek bármelyike teljesül:

- ha van elérhető információ, amely azt jelzi, hogy a koordináló kedvezményezett és/vagy egyik társult kedvezményezettje a kizárási nyilatkozat ellenére a 2012. október 25-i 966/2012/EU pénzügyi rendelet (2012. október 26., HL L 298) 106(1) és 107 cikkeiben felsorolt helyzetek egyike;
- az Európai Unió intézményei által a koordináló kedvezményezett és/vagy egyik társult kedvezményezettjének vonatkozásában elvégzett könyvvizsgálatok eredményei egyértelműen megmutatták, hogy az(ok) képtelen(ek) eleget tenni az uniós támogatásokat szabályozó adminisztratív szabályoknak, és kiváltképp azoknak, melyek a LIFE programra érvényesek;

A magántulajdonban lévő kereskedelmi és magántulajdonban lévő nem kormányzati szervezetek esetében:

- a pályázattal benyújtott könyvvizsgálói jelentés vagy a könyvvizsgáló által hitelesített vagyonmérleg és eredménykimutatás nem adott „fenntartás nélküli véleményt” a koordináló kedvezményezett pénzügyi életképességéről⁶;
- a pénzügyi életképességi vizsgálat alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a koordináló kedvezményezett nem rendelkezik pénzügyi kapacitással a rá eső rész társfinanszírozásához a megpályázott projekt időszakán belül;
- a pénzügyi megvalósíthatósági vizsgálat alapján megállapítást nyert, hogy a koordináló kedvezményezett nem rendelkezik kellő kapacitással az előírányzott költségvetéshez biztosított pénzügyi kezelésére a javasolt projektperióduson belül;

A koordináló kedvezményezett pénzügyi megvalósíthatóságát, és a nagymértékű uniós

⁶azaz nyilatkozatot arról, hogy a könyvvizsgáló az általánosan elfogadott könyvvizsgálati standardoknak megfelelően és a szükséges munka hatályára való korlátozás nélkül végezte el a feladatot a véleménye kifejtésére, hogy az auditált pénzügyi kimutatások a megfelelő vagy általánosan elfogadott számviteli elvekkel összhangban készültek, és hogy valós és hű képet nyújtanak a szervezet pénzügyi helyzetéről és működés eredményeiről.

támogatások kezelésének képességét a koordináló kedvezményezett „egyszerűsített pénzügyi beszámolójával” együtt megadott pénzügyi információk alapján kell kiértékelni.

A pénzügyi megvalósíthatósági vizsgálat annak értékelésére is használható, hogy szükséges-e pénzügyi garancia a projekt uniós előfinanszírozásának teljes vagy részleges fedezetének biztosításához. Konkrétan az alábbi esetekben mindig szükség lesz pénzügyi garanciára:

1. a **magántulajdonban lévő kereskedelmi szervezetek** pályázatait, ha az alábbi kritériumok közül kevesebb, mint 2 teljesül:
 - a. a „kért támogatás teljes és a projekt éveinek hányadosa” / „saját tőke” aránya kevesebb, mint 1
 - b. a „forgóeszközök” / „rövid lejáratú kötelezettségek” arány nagyobb, mint 1
 - c. az „összes tartozás” / „mérlegfőösszeg” arány kisebb, mint 0,8
 - d. a működési profit pozitív
2. a **magántulajdonban lévő nem kormányzati szervezetek** (NGO-k) pályázatait, ha az alábbi 3 kritérium közül egy sem teljesül:
 - a. az „igényelt teljes támogatás osztva a projektévek számával” / „részvényesek saját tőkéje” arány kisebb, mint 1
 - b. a „forgóeszközök” / „rövid lejáratú kötelezettségek” arány nagyobb, mint 1
 - c. az „összes tartozás” / „mérlegfőösszeg” arány kisebb, mint 0,8

A pályázatokat elutasítják, ha egyik kritérium sem teljesül, illetve, ha az arányok jelentősen eltérnek a fent jelzett küszöbértékektől.

Ha kedvezményezetteknek bármilyen lejárt tartozásuk van a Szerződő Hatóság felé, akkor ezt alaposan kiértékelik, és a Szerződő Hatóság megteszi a szükséges elővigyázatossági intézkedéseket (szélsőséges esetekben az igényelt pénzügyi támogatás megvonása, ha ezt tartják szükségesnek).

3.3 Konkrét támogathatóság

A pályázatot elutasítják, ha az alábbi kritériumok közül legalább egynek nem felel meg:

1. Nagy területi lefedettség: A megcélzott uniós terv vagy stratégia végrehajtása nagy területet fog lefedni, különösen regionális, több régióra kiterjedő, nemzeti, illetve transznacionális szinten. Egy több városra kiterjedő megközelítés szintén elfogadható a levegőminőség ellenőrzésével foglalkozó IP tekintetében.
2. Egyéb források mobilizálása: Magának az IP-nek, illetve a LIFE rendelet (20(1) cikk (a) és (c) pontja) értelmében szükséges társfinanszírozás kiegészítéseként, legalább egy másik uniós, nemzeti vagy magánjellegű pénzügyi forrást kell mobilizálni a megcélzott uniós terv vagy stratégia végrehajtásához.

Fontos megjegyzés: legalább egy kapcsolódó szándéknyilatkozatnak (A8-as adatlap) egyértelműen meg KELL erősítenie a pénzügyi kötelezettségvállalást.

3. Fő érdekelt felek bevonása: A fő érdekelt feleket bevonják a célzott uniós terv vagy stratégia megvalósításába.

4. Az IP kötelező célja a konkrét környezetvédelmi uniós jogszabály által előírt, egyéb uniós jogszabály értelmében vagy tagállamok hatóságai által kidolgozott, alábbi környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai tervek, illetve stratégiák egyikének végrehajtása:

A Környezetvédelem alprogram alatt:

- a. Élőhelyvédelmi irányelv 8. cikke szerinti kiemelt cselekvési irányelvek;
- b. A Hulladék keretirányelv 28. cikke szerinti hulladékgazdálkodási tervek;
- c. A Víz keretirányelv VII. melléklete szerinti Vízyűjtő-gazdálkodási tervek; vagy
- d. Levegőminőségi tervek a Levegőminőségi irányelv értelmében.

Az Éghajlat-politika alprogram alatt:

- a. nemzeti, regionális vagy helyi alkalmazkodási stratégia vagy cselekvési terv;
- b. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átmenetet és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképesebb társadalom kialakulását előmozdító városi vagy közösségi alapú akcióterv;
- c. nemzeti, regionális vagy az ipar/ágazat-specifikus üvegházhatású gázok mérséklését célzó stratégiák, vagy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervek.

Egy környezetvédelmi/éghajlat-politikai terv végrehajtása, mint cél azt jelenti, hogy:

- Az IP-t világosan megtervezték, hogy megteremtsék a terv teljes körű végrehajtásának feltételeit. Ez nem azt jelenti, hogy maga az IP lefedi a tervben előirányzott összes műveletet, vagy, hogy a tervet teljesen végrehajtják az IP élettartama alatt. Azonban az IP-nek stratégiai műveleteket, kiegészítő kötelezettségvállalásokat, illetve finanszírozásokat kell tartalmaznia a folyamat felgyorsítására, ami záros határidőn belül elvezet a terv vagy stratégia teljes körű végrehajtásához. Az IP-t tehát úgy kell kialakítani, hogy az elősegítse ennek a hosszú távú célkitűzésnek a megvalósítását.
- A IP során végrehajtandó műveletek világosan kapcsolódnak és beazonosíthatóak az IP által megcélzott tervben.
- A pályázatot egy olyan szervezet nyújtja be, amely a célzott terv teljes egészének, vagy egy jelentős részének a végrehajtásáért felelősséggel tartozik.
- A tervet vagy a stratégiát hivatalosan az illetékes hatóságnak kell jóváhagynia a teljes pályázat benyújtásának időpontjában, és a Szerződő Hatóságnak elfogadható minőségűnek kell azt ítélnie. Ha nem irányoztak elő hivatalos elfogadást, a pályázónak igazolnia kell, hogy a terv a véglegessé nyilvánításhoz szükséges összes jogi eljárási lépést teljesítette. Természetvédelmi IP-k esetén a Szerződő Hatósághoz hivatalosan benyújtott Priorizált Intézkedési Terv (PAF) számít a releváns tervnek.

4. Odaítélés

A korábbi szakaszok lezárulása után vissza nem utasított összes pályázatot az Odaítélési szakaszban mélyreható minőségi értékelésnek vetik alá. Az ebbe a szakaszba bocsátott pályázatot a következő odaítélési szempontok szerint pontozzák:

Odaítélési szempontok	Minimális n elégséges	Maximális
1. Technikai koherencia és minőség	10	20
2. Pénzügyi koherencia és minőség (beleértve az ár-érték arányt)	10	20
Uniós hozzáadott érték		
3. A célkitűzésekhez való hozzájárulás mértéke és minősége:	10	20
4. Fenntarthatóság (folytatás, megismétlés és/vagy átvitel)	8	15
Bónuszpont		
5. egyéb források (legfőképp uniós alapok) mobilizálásának mértéke és minősége	-	10
6. Szinergiák és transznacionális jelleg – Többcélúság és integráció/komplementaritás (max. 8 pont) – Zöld közbeszerzés (max. 1 pont) – Ökocímke (max. 1 pont) – Az uniós kutatások eredményeinek felhasználása (max. 1 pont) – Transznacionalitás (max. 4 pont)	-	15
Teljes pontszám	50*	100

*A pályázatnak minden egyes odaítélési szempontnál el kell érnie legalább a minimálisan elégséges pontszámot, és emellett az olyan kritériumok pontszámainak összegének, melyekhez minimális pontszámok voltak rögzítve, legalább 50 ponttal megegyezőnek kell lennie.

1. kritérium – Technikai koherencia és minőség

Egy pályázatnak világosnak, koherensnek, életszerűnek és végrehajthatónak kell lennie a műveletek és a menetrend tekintetében. A pályázatot alaposan ki kell dolgozni a projekt megvalósítását megelőző körülmények, a problémák, veszélyek és prioritások tekintetében a kapcsolódó tervben, illetve stratégiában leírt módon. Ha szükség van további információra a vonatkozó tervben, illetve stratégiában lévő leírás kiegészítésére, akkor ezt elérhetővé kell tenni a pályázatban. Világos kapcsolódásnak kell lenni a fent felsorolt tartalmak, illetve a pályázat célkitűzései, műveletei és várható eredményei között.

Az integrált projekt teljes időtartamát lefedő globális projekttervnek kellően részletesnek kell lennie, be kell azonosítania a tervezett, fő műveleteket, elegendő információt kell közölnie arról, hogy miként fogják elérni a projekt céljait.

Az első végrehajtási időszakhoz tartozó (általában az első 2,5 év) részletes projekttervnek tartalmaznia kell az adott időszakban előirányzott műveletek világos leírását (hogyan, hol, mikor és ki fogja a pályázat egyes tevékenységeit elvégezni), illetve a részletes költségvetési elosztást.

A pályázatot úgy kell megtervezni, hogy az értékelők megállapíthassák a bevont technikai eszközöknek a projekt megvalósítására vonatkozó megfelelőségét.

Az ütemtervnek életszerűnek kell lennie, továbbá minden lehetséges nehézséget megfelelően ki kell értékelni a vonatkozó adatlapokon.

E tartalmak kiértékelésekor alaposan figyelembe kell venni azt, hogy az első végrehajtási időszak sokkal jobban részletezett lesz, mint a teljes projekt.

Az IP során elvégzendő műveletek kölcsönösen kapcsolatban állhatnak egymással, vagy függhetnek az IP-n kívüli műveletektől, de szükségesek a terv végrehajtásához, és más forrásból fogják azokat finanszírozni. Az IP-t azon kockázat minimalizálásával kell megtervezni, hogy ez a kölcsönös függőség veszélyeztethetné az IP végrehajtását, amennyiben az IP-n kívüli műveleteket többé nem lehet megvalósítani. Ezt a szempontot e kritériumnál kell vizsgálni.

Az integrált projekteknél központi elem az érdekelt felek bevonása. Ez a szempontot figyelembe kell venni az értékelés során, hogy az érdekelt felek hozzájárulnak-e, és ha igen hogyan, a projekt végrehajtásához és annak hozzáadott értékéhez.

Az integrált projektek célja a hosszú távú kapacitás megteremtése a célzott terv vagy stratégia végrehajtásához. A pályázatnak kellő mennyiségű információt és bizonyítékot kell szolgáltatnia annak bemutatására, hogy előirányozták a szükséges kapacitásfejlesztési tevékenységeket, és hogy minden intézkedést végrehajtanak az IP lezárása előtt annak garانتálása érdekében, hogy a felelős hatóságok és érdekelt felek folytatni tudják a terv/stratégia végrehajtását az IP lezárása után.

2. kritérium – Pénzügyi koherencia és minőség

Az átmeneti költségvetésnek konzisztensnek kell lennie a pályázat technikai részében leírt műveletekkel. Elegendő információt kell megadni, hogy érthető legyen a javasolt költségvetés kialakítása. Ez egyaránt vonatkozik az első végrehajtási szakaszra, valamint a projekt hátralévő élettartamára.

E tartalmak kiértékelésekor alaposan figyelembe kell venni azt, hogy az első végrehajtási szakasz sokkal jobban részletezett lesz, mint a teljes projekt.

A költségvetés átlátható, következetes és költséghatékony legyen, ugyanígy a projekt kezelésére vonatkozóan is.

A kedvezményezettek/társfinanszírozók pénzügyi hozzájárulásának, a javasolt költségvetésnek és a javasolt projektkiadásoknak meg kell felelniük a pályázóknak szóló LIFE iránymutatásokban, a LIFE integrált projektekre vonatkozó Minta támogatási szerződésben és a LIFE rendeletben megadott szabályoknak és alapelveknek.

A pályázat ár-érték arányát a fő műveletek és a teljes projekt (a várható eredmények figyelembevételével történő) költségelemzésével értékelik ki. Majd az ellenőrzés a kapcsolódó tervnek vagy stratégiának az IP lezárása utáni várható végrehajtási szintjének ellenőrzésével folytatódik.

3. kritérium – uniós hozzáadott érték: célkitűzésekhez való hozzájárulás mértéke és

minősége

Az egyes pályázatoknak a LIFE rendelet 3., 10., 11., 12., 14., 15. és 16. cikkében meghatározott legalább egy általános vagy konkrét célkitűzéséhez való hozzájárulási mértékének értékelése.

A következő konkrét szempontokat fogják ellenőrizni aszerint, hogy a projekt melyik kiemelt területhez tartozik:

A NATURA 2000 Priorizált Intézkedési Terv (PAF) végrehajtásával foglalkozó IP:

Az uniós hozzáadott érték megállapításánál fontos, hogy a projekt mennyiben járul hozzá az EU Biodiverzitás stratégia 1. céljához, valamint az Élőhelyvédelmi és Madárvédelmi irányelvek általános célkitűzéseire, különös tekintettel a közösségi jelentőségű faj- és élőhelytípusok megőrzésének (Élőhelyvédelmi irányelv) és/vagy a madárfajok állapotának (Madárvédelmi irányelv) javítását célzó hozzájárulásra továbbá, ahol lehetséges, a „Zöld infrastruktúra” integrálására.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- a PAF várható végrehajtási szintje az IP-ben előirányzott műveletek közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan mobilizált forrásokból támogatott kiegészítő tevékenységek révén,
- az intézkedések által lefedett terület meghatározása, a Natura területek száma, valamint ugyanezen területeknek a saját bioföldrajzi régióikon belül az egyes fajok és élőhelytípusok szempontjából vett relevanciája,
- a fajok és élőhelyek (különös tekintettel a kiemelt élőhelyekre és fajokra és/vagy azokra, amelyeknek jelentések szerint kedvezőtlen a védeltségi helyzete) védeltségének várható javítása,
- Az Unió (Élőhelyvédelmi irányelv 11. és 17. cikke) számára fontos fajok és élőhelyek állapotának ellenőrzéséhez és felméréséhez szükséges kapacitás hosszú távú várható fejlesztése,
- adott esetben, a „Zöld infrastruktúra” intézkedések integrálásának szintje és a várható hozzájárulásuk a Natura 2000 hálózat koherenciájához, például a Natura 2000 helyszínek strukturális és funkcionális összekapcsolhatóságának⁷ javítása vagy az általuk biztosított ökoszisztémák és szolgáltatások minősége által.

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtását szolgáló IP-k:

Az uniós hozzáadott értéket a Víz Keretirányelv (WFD) célkitűzéseire való hozzájárulásuk szerint kell bizonyítani. A javasolt műveleteknek jelentős hatást kell gyakorolni a környezet vízviasszatartó kapacitására és a szennyezés megszüntetését célzó, kis hatású intézkedések (pl. zöld infrastruktúra) alkalmazására. Az ilyen hatásokat azonosítani kell a tagállam által elvégzett, a vonatkozó uniós jogszabályok és szakpolitikák (pl. WFD /= Víz Keretirányelv/, MSFD /= a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv/, UWWTD /= települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv/, DWD /= ivóvízről szóló irányelv/, Fürdővizekre vonatkozó irányelv, Árvizekről szóló irányelv és/vagy aszálykezelési tervek) végrehajtási terveinek

⁷ Ez további olyan intézkedésekkel járhat a Natura 2000 hálózaton kívül, amelyek hozzájárulnak a Natura 2000 hálózat strukturális és funkcionális – akár határokon átnyúló – összekapcsolhatóságához

előkészítése során.

A projekteknek a városi és a vidéki területek vízviszatarlásának növelése, a talajba szivárgás elősegítése, a víztároló kapacitás növelése, valamint a szennyezőanyagok természetes, vagy „természetszerű” folyamatok révén történő eltávolítása érdekében nagyléptékű (pl. vízgyűjtő területrészekre vagy egész folyóvölgyekre kiterjedő) intézkedések tervezésére és kialakítására kell összpontosítaniuk. Szinergiákat kell keresnie azon műveletek végrehajtásához, amelyek korrigálják a meglévő hidromorfológiai nyomásértékeket, javítják az adott terület biodiverzitását és emelik a rekreációs értékét.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek várható végrehajtási szintje az IP-ben előírányzott műveletek közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan mobilizált forrásokból támogatott kiegészítő tevékenységek révén,
- a projekt hatása a jelentős olyan nyomások kezelése tekintetében, amelyekkel a korábbiakban nem foglalkoztak, vagy a Víz Keretirányelv szerinti jó állapot/potenciális célkitűzések elérése/megvalósítása irányában történő elmozdulás,
- a keretirányelvként felhasznált ökoszisztéma megközelítés az uniós vízügyi szakpolitika célkitűzéseinek elérésére irányuló műveletek meghatározásához,
- a javasolt intézkedések az Európai Unió különböző vízügyi jogalkotási eszközei végrehajtására vonatkozó közös tervezési feladatok biztosítására.

Hulladékgazdálkodási tervek végrehajtásával foglalkozó IP-k:

Az IP-t a 2008/98 számú Hulladék keretirányelv (WFD) 28. cikke által előírt Hulladékgazdálkodási tervek (WMP), és/vagy a WFD 29. cikke által meghatározott Hulladékmegelőzési Programok (WPP) végrehajtásának támogatására hozták létre.

Az uniós hozzáadott értékét a hulladékhierarchia (WFD 4. cikke) végrehajtásához, a WFD 11. cikkében előírányzott újrahasznosítási célok eléréséhez, és az unió hulladékgazdálkodási jogszabályaiban megfogalmazott további célokhoz (valamint ezek támogatásához szükséges intézkedések végrehajtásához) való hozzájárulásuk szerint értékelik ki.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- a Hulladékgazdálkodási Tervek/Megelőzési Programok közvetlenül az integrált projektben foglalt tevékenységek, vagy más, az integrált projekttel párhuzamosan más, mobilizált eszközök által finanszírozott, kiegészítő tevékenységek következtében történő megvalósításának várható szintje, különös tekintettel a hulladékgyűjtésre és -kezelésre irányuló beruházásokra;
- a hulladék keletkezésének csökkentésére irányuló hatás, a termékek újrafelhasználása és az újrafelhasználási tevékenységek előkészítése, szelektív hulladékgyűjtés mértékének növekedése (különösen a papír-, az üveg-, a fém-, a műanyag- és a kommunális hulladékok tekintetében), újrahasznosítás, hulladéklerakók fokozatos megszüntetése, a szemetelés visszaszorítása, és a veszélyes hulladékok mennyiségének csökkentése vagy megfelelő kezelése;

- az egyes hulladékarám-specifikus irányelvek (pl. a hulladék elektromos és elektronikai berendezésekre vonatkozó irányelv (WEEE- Directive), a csomagolási és csomagolási hulladék direktíva; hulladéklerakókról szóló irányelv) megvalósítása;
- fenntartható hulladékgazdálkodást támogató gazdasági eszközök (kiterjesztett gyártói felelősség, a „szennyező fizet” elvén alapuló rendszerek, hulladéklerakókra/hulladékégetőkre vonatkozó adók) végrehajtása;
- a fentiekben meghatározott célkitűzések megvalósítását támogató, a kommunikáció fejlesztésére és a tudatosság erősítésére irányuló tevékenységek;
- a települési hulladék kibocsátásának, a hulladék összetételének és a hulladékhierarchia szerinti kezelésének monitorozására és vizsgálatára rendelkezésre álló hosszú távú kapacitás várható fejlődése, továbbá a hulladék mozgásaira (szállítására) vonatkozóan érvényesített kontroll mechanizmusok megerősítése.
- adott esetben az európai hulladékgazdálkodási jogszabályok végrehajtásának támogatását célzó, megfelelést elősegítő gyakorlatokban kidolgozott Ütemtervben kifejtett, a tagállamoknak nyújtott ajánlások végrehajtásához való hozzájárulás http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm

A levegőminőségi tervek és programok, valamint a nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programok megvalósítására irányuló IP:

Ezt az IP-t a 2008/50/EK számú irányelv szerinti helyi és regionális levegőminőségi tervek végrehajtásának és ellenőrzésének támogatására hozták létre. Helyi levegőminőségi terveken alapuló projekteknél ezeknek a projekteknak tartalmaznia kell legalább öt hasonló tervvel rendelkező város koordinációját és együttműködését; míg regionális levegőminőségi terven alapuló projektek esetén a helyi és a regionális igazgatási szervek közötti koordináció és együttműködés is szükséges a projekthez. A nagyléptékű projekteket és/vagy olyan projekteket, melyek az (EU) 2016/2284 irányelv alapján biztosítják a nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programokkal való koherenciát előnyben részesítik.

Az (EU) 2016/2284 irányelv alapján létrejöhetnek elsősorban a nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programok megvalósítását célzó projektek. Az IP-t úgy alakítják ki, hogy támogassa az (EU) 2016/2284 irányelv 6. cikke alapján a nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programok fejlesztését, megvalósítását és megfigyelését. A nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programokkal kapcsolatos IP-k uniós hozzáadott értéke az alábbiak alapján kerül megállapításra: (a) a nemzeti kibocsátási forrásoknak mennyire van lehetséges hatása a területük és a szomszédos tagállamok levegőminőségére, adott esetben a nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló egyezménynek (LRTAP) az európai levegőszennyező anyagok nagy távolságra való eljutása vizsgálatának és értékelésének hosszú távú finanszírozásáról szóló melléklete szerint az Európai Megfigyelő és Értékelő Program (EMEP) által gyűjtött adatok és kifejlesztett módszerek alapján; (b) a nemzeti levegőszennyezés-ellenőrzési programok figyelembe veszik-e a levegőszennyező anyagkibocsátás csökkentésének szükségességét annak érdekében, hogy a levegőminőségi célkitűzéseknek megfeleljenek a saját területükön és adott esetben a szomszédos tagállamokban is; (c) a koromkibocsátás csökkentését célzó intézkedések prioritizálása a finom szálló por csökkentésének érdekében tett nemzeti vállalások teljesítését célzó intézkedések meghozatalakor; (d) egyéb, vonatkozó, nemzeti vagy uniós törvény által támasztott követelmények alapján kitűzött tervekkel és programokkal például a 2008/50/EK számú

irányelv alapján létrejött levegőminőségi tervekkel való koherencia biztosítása.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- az IP-ben előírányzott műveletek közvetlen következményeként vagy az IP mellett párhuzamosan mobilizált forrásokból támogatott kiegészítő tevékenységek révén létrejövő levegőminőségi terv várható végrehajtási szintje és a kapcsolódó levegőminőség javulása (különös tekintettel az Európai Unió levegőminőségéről szóló jogszabályainak /meglévő és célzott környezeti levegő minőségére vonatkozó értékek, és ahol szükséges, a WHO által ajánlott szintek/, valamint a nemzeti kibocsátási határértékek, illetve a nemzeti kibocsátás csökkentésére vonatkozó kötelezettségvállalásoknak való megfeleléshez történő hozzájárulásra),
- a Levegőminőségi terv kifejlesztéséhez, végrehajtásához és értékeléséhez szükséges műveletsorra fordított figyelem: ellenőrzés és modellezés, emisszió-kataszterek létrehozása és forrás-hozzárendelések, szakpolitika kialakítása és végrehajtása, a nyilvánosság tájékoztatása és részvétele,
- a levegőminőség kezelésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a vonatkozó helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét,
- a jobb levegőminőség által kedvezően érintett földrajzi terület és lakosság lélekszáma, figyelembe véve az esetleges, nehézségeket okozó földrajzi, meteorológiai és társadalmi-gazdasági adottságokat.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiák vagy cselekvési tervek megvalósítását célzó IP:

Ennek az IP típusnak a célja, hogy adott esetben ökoszisztéma-alapú megközelítésekkel létrejöjjenek olyan éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást segítő stratégiák vagy tervek, melyek az éghajlatváltozás által veszélyeztetett egyes területekre (pl.: tengerparti területek, aszályra vagy áradásra hajlamos területek) vagy egyes veszélyeztetett szektorokra (pl.: vízgazdálkodás, mezőgazdaság/erdőgazdálkodás, közegészségügy) összpontosítanak. **A szinergiák más környezeti és éghajlat-változási politikákkal központi szerepet tölthetnek be az alkalmazkodási stratégiák vagy cselekvési tervek megvalósítását célzó pályázatokban;** például ahol csak lehetséges, elő kell segíteni az alkalmazkodást a klímaváltozáshoz, a katasztrófakockázat csökkentését, a biodiverzitást és vízgazdálkodási politikát. Az uniós hozzáadott érték megállapításánál fontos, hogy az IP mennyiben járul hozzá az éghajlatváltozással szembeni ellenállást erősítő célkitűzések eléréséhez, hogy mennyire érvényesül a különböző szektorokban és mennyiben járul hozzá minél több érdekelt bevonásához.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- az alkalmazkodási stratégia/ terv várható megvalósítási szintje az IP-ben előírányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az alkalmazkodási stratégia vagy az akcióterv érint,

- a LIFE és a kiegészítő projektek alapján megvalósított akciók elvárt hatása a régióban az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javulására és a gazdasági szektorra,
- az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség elvárt javulása, különös tekintettel az EU Alkalmazkodási Stratégiájában megfogalmazott, éghajlatváltozás szempontjából érzékeny területeken,
- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével az országok/régiók/városok számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a releváns helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét,
- az éghajlat-változási akciók különböző szektorokban történő érvényesítéséhez való hozzájárulás

Városi cselekvési tervek végrehajtásával foglalkozó IP-k

Ennek az IP típusnak a célja, hogy olyan cselekvési terveket hajtson végre, amely segíti az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenálló társadalom kialakulását például ahogy a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Világszövetsége keretirányelvében is szerepel. Az irányítás javításához, a tudatosság növeléséhez, a kapacitások fejlesztéséhez és az éghajlat-változási akciók érvényesítéséhez való hozzájárulás a különböző szakpolitikai területeken is relevánsak. Támogatni kell a több várost lefedő, nagyléptékű projekteket.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- az alkalmazkodási és/vagy mérséklésre irányuló akcióterv várható megvalósítási szintje az IP-ben előirányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az alkalmazkodásra és/vagy mérséklésre irányuló cselekvési tervek érintenek,
- az IP és a kiegészítő projektek keretében finanszírozott akciók elvárt hozzájárulása a városokban/helyi közösségekben az alacsony szén-dioxid-kibocsátáshoz és az éghajlatváltozásra rugalmasan reagáló gazdasághoz
- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével a városok/helyi közösségek számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és/vagy azok csökkentése menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a releváns helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét.

- az éghajlat-változási akciók több különböző szakpolitikai területen keresztül történő érvényesítéséhez való hozzájárulás

Éghajlatváltozás-kezelési stratégiák, tervek vagy ütemtervek megvalósítását célzó IP:

Ez az IP típus támogatja az üvegházhatású gázkibocsátás-mérséklési stratégiák, tervek vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé haladó ütemtervek megvalósítását és bizonyos önkormányzatokat vagy régiókat érintenek (pl.: ahogy a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Világszövetsége bejelentette), az ipari vagy a mezőgazdasági szektorhoz kapcsolódnak (regionális szinten, társadalmi vagy gazdasági szempontból elemzik a földhasználatot) vagy fenntartható és innovatív megközelítésű technológiákat és szolgáltatásokat bevezető egyéb gazdasági szektorokhoz kötődnek. Az IP-k az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó uniós szakpolitikához és a jogalkotás megvalósításához és fejlesztéséhez való hozzájárulása magában foglalhatja az EU ETS-t, a Vállaláselosztási Határozatot azokra az ágazatokra, amelyeket nem fed le az EU ETS, a Megújuló Energia Források (RES) Irányelvet, vagy a fluortartalmú üvegházhatású gázok kibocsátásának szabályozását. Az IP kiegészíthető egyéb vonatkozó uniós támogatási programokon keresztül támogatott városokban, régióban és/vagy közösségében szükséges infrastrukturális befektetésekkel, vagy innovatív technológiákkal és szolgáltatásokkal, amelyek szintén meghatározásra kerültek a stratégiában/tervben/ütemtervben. Az uniós hozzáadott érték értékelésénél figyelembe veszik, hogy az IP mennyiben járul hozzá az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez, milyen szinten érvényesül a különböző szakpolitikákban, mennyiben járul hozzá minél több érdekelt közvetlen bevonásához, és a stratégia/terv/ütemterv végrehajtásában mekkora szerepet játszik.

Ezt a következő szempontok szerinti értékeléssel fogják felmérni:

- a mérséklésre irányuló stratégia/ terv / ütemterv várható megvalósítási szintje az IP-ben előirányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az mérséklésre irányuló stratégia vagy az akcióterv érint,
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának elvárt csökkenése egy régióban vagy gazdasági ágazatban,
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló innovatív technológiák, rendszerek és eszközök és/vagy legjobb gyakorlati megoldások számának növekedése
- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével az országok (tartományok) / régiók / ágazatok számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,
- az éghajlatváltozás mérséklése menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a vonatkozó helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek közvetlen bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét
- az éghajlat-változási akciók több különböző szakpolitikai területen keresztül történő érvényesítéséhez való hozzájárulás

4. kritérium – Fenntarthatóság (folytatás, megismétlés és/vagy átvitel)

A projekteredmények közép- és hosszú távú fenntarthatósága a végrehajtást követő fenntartási kapacitásra vonatkozik, kerüljön arra sor folytatással, megismétléssel vagy átültetéssel. A folytatás azt jelenti, hogy a projektben résztvevő entitások a projekt vége után továbbra is használják a projekt alatt végrehajtott megoldásokat. A folytatás további földrajzi terjeszkedéssel is járhat. A projekteredmények pusztán folytatása és fenntartása elegendő lesz az odaítélési pontszámhoz, míg a további földrajzi terjeszkedés annak várt hatóköre alapján kerül megítélésre, ami által összehasonlítható a megismétléssel vagy az átültetéssel.

A megismételhetőség és az átültethetőség a projektnek arra a képességére utal, hogy az mennyire megismételhető vagy átültethető a megvalósítás során, illetve azt követően. A sikeres megismételhetőség és átültethetőség stratégiát igényel, amelynek része a projekt által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása, az eredményeket alkalmazók szélesebb körének mobilizálása, annak érdekében, hogy még a projekt időtartama alatt, vagy a LIFE projekt befejezése után rövid, de legfeljebb középtávon elérjék a kritikus tömeget. Ez túlmutat a tudás átadásán és a hálózatépítő tevékenységen, és a projekt során kifejlesztett vagy alkalmazott technikák, módszerek és stratégiák más területeken való gyakorlati alkalmazását is magában foglalja.

5. kritérium – uniós hozzáadott érték: egyéb források (legfőképp uniós alapok) mobilizálásának mértéke és minősége

Meghatározzák a más finanszírozási mechanizmusokkal való összehangoltság minőségét, és az előirányzott (a támogathatósághoz minimálisan szükséges szintnél kicsivel magasabb) LIFE hozzájárulás kiegészítéseként megjelenő egyéb források mobilizálásának szintjét, továbbá azok tényleges mobilizálásának szintjét, és a végrehajtandó tervvel való funkcionális kapcsolatukat, hogy az IP kapjon-e további pontokat e kritériumra. Magasabb pontszámot kapnak azok a valószínűleg uniós alapot mobilizáló IP-k, amelyek funkcionálisan kapcsolódnak a végrehajtandó tervhez, és amelyek kielégítő koordináló mechanizmust irányoznak elő. A pályázatban nemcsak a mobilizálandó alapokat kell beazonosítani, de a projekt ideje alatt elvégzendő, ezeket a pénzügyi forrásokat felhasználó minden kiegészítő tevékenységről közölni kell egy összefoglaló leírást.

6. Kritérium – uniós hozzáadott érték: szinergiák (beleértve a többcélúságot és komplementaritást, az integrációt, a zöld közbeszerzést, az alkalmazást) és transznacionalitás

Többcélúság és integrációt/komplementaritás:

Az IP pályázatoknak jó minőségű, többcélú végrehajtási mechanizmust (pl. környezetvédelmi és éghajlat-politikai előnyökre vagy kapacitásépítésre irányuló) kell tartalmazniuk, amelyek lehetővé teszik más szakpolitikákban az eredmények elérését, e szakpolitikákkal szinergiák létrehozását, és hogy környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseket vonjanak össze bennük⁸.

⁸ különösen a tengeri környezet a következő irányelv célkitűzései szerint: az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv), Az Európai Unió Hivatalos Lapja

Például az alábbi szempontok lehetnek fontosak:

- a NATURA 2000 Priorizált Intézkedési Terv végrehajtására tervezett IP-knél azok hozzájárulása az Európai Unió Biodiverzitás stratégia egyéb célkitűzéseire, a Tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv „jó környezeti állapot” minősítés elnyeréséhez, valamint a Víz Keretirányelv alábbi célkitűzéseire:
 - az ökoszisztémák és szolgáltatásaik értékelése, vizsgálata és helyreállítása,
 - a mezőgazdaság és az erdőművelés biodiverzitáshoz való hozzájárulásának növelése,
 - a halászat és a tengeri, illetve part menti természeti erőforrások más felhasználásának a biodiverzitásra gyakorolt hatásának javítása,
 - az idegenhonos inváziós fajok megjelenésének ellenőrzése, megelőzése, azok felügyelete és kiirtása
- vízgyűjtő-gazdálkodási tervek végrehajtását szolgáló IP-knél az olyan előirányzott műveletek, mint például a célzott erdősítés, vizes élőhelyek létrehozása, és az árterek helyreállítása mind hozzájárulnak a belvizek megfelelő állapotához, szén-dioxidot kötnek meg, csökkentik a tengervízbe irányuló tápanyagkörforgást, mérséklék az árvízveszélyt, és elősegítik a szárazföldi és vízi biodiverzitás fejlődését.
- a Hulladékgazdálkodási tervek és/vagy Hulladékmegelőzési Programok végrehajtásával foglalkozó IP-knél az Erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében (COM(2011) 571), a Fenntartható fogyasztásról és termeléssel és iparpolitikával kapcsolatos cselekvési tervről szóló közleményben (COM/2008/0397), és a Nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerségről szóló közleményben (COM(2012) 82), és annak 2013. szeptember 25-én (1) elfogadott stratégiai végrehajtási tervében meghatározott célkitűzésekhez való hozzájárulásuk. Ahol szükséges, külön figyelmet kell fordítani a tengeri hulladékok ügyére is.
- a Levegőminőségi tervek végrehajtásával foglalkozó IP-knél azok hozzájárulása az Európai Unió Levegőminőségi stratégiájához (beleértve a Nemzeti légszennyezés-csökkentési programokhoz való hozzájárulásokat), a városi dimenzióhoz, az energiafogyasztáshoz, közlekedéshez és egyúttal a mezőgazdasági gyakorlathoz például a következők által:
 - hozzájárulás számos szennyezőanyag (PM10, NO2, O3) koncentrációinak egyidejű csökkentéséhez,
 - hozzájárulás a regionális levegőminőségi tervekben meghatározott határértékek betartásához, ezzel párhuzamosan pedig az új Nemzeti kibocsátás-csökkentési kötelezettségvállalásokban foglaltak nemzeti szintű betartásához,
 - zajproblémák csökkentése a fenntartható városi mobilitási stratégiához és/vagy a zajjal kapcsolatos cselekvési tervhez való csatlakozással, illetve ezekbe történő beintegrálással,

- a problémás levegőminőségű helyszínekhez létrehozott innovatív helyi és regionális energiaprojektek támogatása olyan területeken, ahol folyamatosan sokat használgák a szén- és biomassza-tüzeléssel fűtő berendezéseket,
 - innovatív és kiváló minőségű biomassza-tüzelésű berendezések elterjedésének és azok megfelelő használatának előmozdítása, különösképpen a hegyvidéki térségekben,
 - a 2012/27/EU számú irányelvben meghatározott Energiahatékonysági cselekvési tervekhez kapcsolódó vagy abba integrált energiafogyasztás csökkentése,
 - mezőgazdasági kibocsátás csökkentésére vonatkozó bevált gyakorlatok UNECE-kódexe (ENSZ Európai Gazdasági Bizottság) végrehajtásának támogatása, amelynek szintén elő kell segítenie a vízbe történő mezőgazdasági kibocsátások minimalizálását.
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiák vagy cselekvési tervek megvalósításával foglalkozó IP-k hozzájárulása az EU Alkalmazkodási Stratégia célkitűzéseire, beleértve az alkalmazkodás ökoszisztéma alapú megközelítését⁹ és a biodiverzitás és a természet megőrzésének támogatását. Emellett az éghajlatváltozás mérsékléséhez, az irányítás javításához és az éghajlatváltozással kapcsolatos kapacitások fejlesztéséhez való hozzájárulás ugyanúgy relevánsak, mint az alkalmazkodási célok érvényesítése a különféle szektorokban.
 - - A nemzeti, a regionális vagy az ipar-/ágazat-specifikus üvegházhatású gázok mérséklését célzó stratégiák, cselekvési tervek vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervek megvalósításával foglalkozó IP-k: az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó uniós szakpolitikához és a jogalkotás megvalósításához és fejlesztéséhez való hozzájárulás, beleértve az EU ETS-t, az Vállaláselosztási Határozatot azokra az ágazatokra, amelyeket nem fed le az EU ETS, a Megújuló Energia Források (RES) Irányelvet, a fluortartalmú üvegházhatású gázok kibocsátásának szabályozását és azt a döntést, amely a üvegházhatású gázoknak a földhasználatból, a földhasználat-megváltoztatásból és az erdőgazdálkodási tevékenységekből (LULUCF) eredő kibocsátására és abszorpciójára vonatkozik. Emellett az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodáshoz, vagy az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó irányítás javításához és a kapacitások fejlesztéséhez való hozzájárulás ugyanúgy relevánsak, mint az általános jellegű mérséklési célok érvényesítése a különféle szakpolitikai területeken.
 - Alacsony szén-dioxid kibocsátású és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképes társadalmak kialakítását elősegítő városi cselekvési tervek végrehajtását, valamint a Polgármesterek Szövetségének alacsony emissziós stratégiáját és/vagy a városi alkalmazkodási kezdeményezés („Mayors Adapt”¹⁰) végrehajtását elősegítését célzó IP-k. Emellett az irányítás javításához, a tudatosság növeléséhez, a kapacitások fejlesztéséhez, valamint az éghajlat-változási akciók érvényesítéséhez való hozzájárulás a különböző szakpolitikai területeken is relevánsak.

⁹Ökoszisztéma alapú megközelítés az alkalmazkodáshoz vagy [Ökoszisztéma alapú alkalmazkodás \(EBA\): A biodiverzitás és az ökoszisztéma szolgáltatásoknak a teljes körű alkalmazkodási stratégia részeként való alkalmazása annak érdekében, hogy segítsenek az embereknek az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaihoz való alkalmazkodásban.](#)(A meghatározás forrása: Convention on Biological Diversity's Second Ad-hoc Technical Expert Group on Biodiversity and Climate Change)

¹⁰ <http://mayors-adapt.eu>

Mérlegelik a magasabb pontszám odaítélését azon Környezetvédelmi alprogramban benyújtott IP-k esetében, amelyek szinergiákat mutatnak az Éghajlat-politika alprogramban finanszírozott vagy finanszírozásra benyújtott műveletekkel, különösen akkor, ha e szinergiáknak várhatóan pozitív hatása lesz a biodiverzitás védelmére.

Ugyanígy magasabb pontszám érhető el azon Éghajlat-politika alprogramban benyújtott IP-k esetében, amelyek szinergiákat mutatnak a Környezetvédelem alprogramban finanszírozott vagy finanszírozásra benyújtott akciókkal, különösen akkor, amennyiben e szinergiáknak várhatóan pozitív hatása van az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítására és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére.

Másrészt, az egy kiemelt területet támogató projektek, amelyek veszélyeztethetik más kiemelt területek környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzéseinek elérését, valószínűleg alacsonyabb pontot kapnak. Kivéve akkor, ha ezt a hatást érthetően elmagyarázták és megindokolták a pályázatban, valamint a lehetséges alternatívákat és mérséklő intézkedéseket megfelelően előirányozták.

Továbbá, az összes projektet értékelik a gazdasági és társadalmi célkitűzésekhez, valamint bármely más, a terv által közvetlenül célzott célkitűzéseken kívüli környezetvédelmi célokhoz való hozzájárulásuk mértékéig.

Zöld közbeszerzés:

Magasabb pontszámot kapnak azok a pályázatok, amelyek egyértelmű végrehajtási mechanizmussal tervezik biztosítani a zöld közbeszerzési elképzelések széles körű alkalmazását.

Ökocímke:

Azok a javaslatok magasabb pontszámot kapnak, melyek egyértelmű végrehajtási mechanizmussal tervezik biztosítani a hivatalosan elismert ökocímkézési rendszerek, mint például az uniós ökocímke által elismert termékek és/vagy szolgáltatások széles körű alkalmazását

Az uniós kutatási és innovációs programok eredményeinek felhasználása:

Magasabb pontszámot kapnak azok a pályázatok, amelyek a Horizont 2020 vagy a korábbi keretprogramok által finanszírozott, környezetvédelemmel és éghajlattal kapcsolatos kutatási és innovációs projektek eredményeinek felhasználását tervezik, amennyiben megfelelően bizonyítják a projekt általi felhasználás hozzáadott értékét.

Transznacionalitás:

A transznacionális pályázatokat kell előnyben részesíteni, ha a transznacionális együttműködés alapvető fontosságú a projekt célkitűzései elérésének garantálásához. E kritérium alapján plusz pontokat kap az a projekt, amelynél a transznacionális megközelítés általi hozzáadott érték megfelelő bizonyítást nyer.

Az odaítélési szakasz következtetése

Mindegyik pályázatnál a fenti odaítélési szempontokat két értékelő fogja értékelni és pontozni. A két független értékelés alapján egy összefoglaló jelentést fognak összeállítani.

Az összefoglaló jelentés és a pontok alapján, az egyes pályázatokkal kapcsolatos végleges döntést egy Szerződő Hatóság által elnökölt, és annak szakértő-értékelőinek részvételével megtartott ülésen („Díjkiosztó ülés”) hozzák meg.

Minden pályázat, amely az odaítélési pontszám alatti végleges pontszámot kap bármely odaítélési szempontra vagy 50 alatti teljes pontszámot (1., 2., 3., és 4. kritérium) ér el, az „elutasítva az odaítélési szakaszban” minősítést fogja kapni.

5. Az „Előzetes hosszú listák” összeállítása

Két listát állítanak fel. Egyet a Környezetvédelmi alprogramnak és egyet az Éghajlat-politika alprogramnak Mindkét alprogram esetében a Szerződő Hatóság összeállítja a felülvizsgálatra benyújtandó pályázatok „Előzetes hosszú listáját”, miután az Odaítélési szakaszban az összes pályázatnak odaítélt pontszám végleges jóváhagyása megtörtént. Az egyes pályázatoknak odaítélt pontokon kívül a lista összeállításakor figyelembe kell venni a LIFE rendeletben meghatározott alábbi két feltételt:

- *„A Környezetvédelem alprogram keretében nyújtott projekttámogatásra előirányzott költségvetési források legalább 60,5%-át a természet és biodiverzitás megőrzését támogató projektekre kell fordítani.” (9.2 cikk)*
- *„A Bizottság oly módon gondoskodik az integrált projektek földrajzi egyensúlyáról, hogy valamennyi tagállam számára indikatív módon allokál legalább három integrált projektet, biztosítva legalább egy integrált projektet a Környezetvédelem alprogramra, egyet pedig az Éghajlat-politika alprogramra a programozási időszakban;”(19.4 cikk)*

A LIFE pályázatok „Előzetes hosszú listáinak” összeállításához a következő szabályokat kell alkalmazni:

- A Környezetvédelem alprogram IP-éhez elérhető költségvetést 60,5%-ban a Természet és biodiverzitás területére, míg 39,5%-át a Rendeletben előirányzott más területekre kell elkülöníteni. Kizárólag a NATURA 2000 keretében meghirdetett IP-kre beérkezett pályázatokat veszik figyelembe a „Természet és biodiverzitás” 60,5%-os küszöbértékénél. Abban az esetben, ha nem tudják teljesíteni az 60,5%-os szabályt (pl. támogatható pályázatok híján) vagy ezzel túllépnék a keretet (pl. hiányoznak a Natura 2000 keretén kívüli programokban a támogatható vagy alacsony értékelést kapott pályázatok), akkor ez más típusú támogatási szerződések párhuzamos értékelési gyakorlatára is hatással lesz, hogy az 60–40%-os egyensúlyt meg lehessen tartani.
- A földrajzilag kiegyenlített, átlátható és egyszerű rendszer alkalmazásához az IP-kre beérkezett transznacionális pályázatokat ahhoz a tagállamhoz sorolják be, ahol a koordináló kedvezményezett hivatalosan be lett jegyezve.
- A továbbiakban leírt folyamat során egy adott pályázathoz tartozó uniós hozzájárulás általában a projekthez igényelt uniós társfinanszírozási összegen alapul. Azonban, ha az igényelt uniós társfinanszírozási arány (%-ban) magasabb, mint a LIFE rendeletben, illetve a pályázóknak szóló LIFE iránymutatásokban meghatározott szabályok szerinti maximálisan engedélyezett arány, akkor a projekt uniós pénzügyi hozzájárulását újból kiszámítják a maximálisan engedélyezett uniós társfinanszírozási mérték szerint.

A mechanizmus a következőképpen működik: A Környezetvédelem alprogram:

1. A minőségük (az odaítélt pontszámuk) szerint rangsorolt, a természet és biodiverzitás megőrzését célzó pályázatokat listázzák ki először. A folyamat addig folytatódik, amíg az IP-kre szánt teljes költségvetés körülbelül 60,5%-át ki nem osztják.
2. Ezután a bármely területen benyújtott pályázatokat sorolják be az alprogram szerinti földrajzi elosztási megközelítése alapján. Tehát azon tagállamból érkezett pályázatok,

amelyek még nem kaptak támogatást ebben az alprogramban benyújtott IP-kért, a minőségük szerint lesznek sorba rendezve.

3. Ezután a bármely területen benyújtott pályázatokat sorolják az általános földrajzi elosztási megközelítése alapján. Tehát azon tagállamból érkezett pályázatok, amelyek még nem kaptak két támogatást a Környezetvédelem alprogramban benyújtott IP-kért, a minőségük szerint lesznek sorba rendezve.
4. Ezután a többi területen benyújtott pályázatot az általános földrajzi elosztási megközelítése alapján rangsorolják. Tehát azon tagállamból érkezett pályázatok, amelyek még nem kaptak támogatást a teljes LIFE program alprogramban benyújtott IP-kért, a minőségük alapján kerülnek a rangsorba.
5. További pályázatokat (bármely területről) ezután az értékelésük szerinti sorrendben adnak hozzá a listához. Ez a folyamat akkor zárul, amikor a teljes elérhető költségvetést felhasználták.
6. A fennmaradó pályázatok tartaléklistára kerülnek az elérhető költségvetés 30%-ával megegyező további összeg erejéig.
7. Így egy listára kerülnek a költségvetés legfeljebb 100%-át kitevő és a tartaléklistás (a költségvetés 30%-át kitevő) pályázatok.

Az Éghajlat-politika alprogram:

1. A pályázatokat minőségük (megítélt pontszámuk) szerint rangsorolják.
2. Ezután az összes többi területen benyújtott pályázatokat sorolják be az alprogram szerinti földrajzi elosztási megközelítése alapján. Tehát azon tagállamból érkezett pályázatok, amelyek még nem kaptak támogatást az Éghajlat-politika alprogramban benyújtott IP-kért, a minőségük szerint lesznek sorba rendezve.
3. Ezután a többi területen benyújtott pályázatot az általános földrajzi elosztási megközelítése alapján rangsorolják. Tehát azon tagállamból érkezett pályázatok, amelyek még nem kaptak támogatást a teljes LIFE program alprogramban benyújtott IP-kért, a minőségük alapján kerülnek a rangsorba.
4. További pályázatokat (bármely területről) ezután az értékelésük szerinti sorrendben adnak hozzá a listához. Ez a folyamat akkor zárul, amikor a teljes elérhető költségvetést felhasználták.
5. A fennmaradó pályázatok tartaléklistára kerülnek az elérhető költségvetés 30%-ával megegyező további összeg erejéig.
6. Így egy listára kerülnek a költségvetés legfeljebb 100%-át kitevő és a tartaléklistás (a költségvetés 30%-át kitevő) pályázatok.

Csak a két előzetes hosszú listán szereplő, az elérhető költségvetés legfeljebb 130%-át kitevő projektek lépnek a felülvizsgálati szakaszba.

A listán azonos pontszámmal és prioritással szereplő pályázatok esetén a legkisebb számú

finanszírozott IP-vel rendelkező tematikus területet célzó pályázatok részesülnek előnyben (ez az ellenőrzési mód az előzetes hosszú listán szereplő pályázatokra is vonatkozik).

6. Felülvizsgálat

A felülvizsgálati szakasz célja az összes nyitott kérdés (az egyedi műveletek megvalósíthatósága, költséghatékonysága, támogathatósága), a LIFE rendeletnek, illetve a Támogatási szerződés feltételeinek való megfelelés tisztázása az odaítélési listákon szereplő pályázatok számára.

A felülvizsgálati szakasz során a Szerződő Hatóság felkérheti a pályázót, hogy további adatokat szolgáltatson a pályázat egyes szempontjai kapcsán, és/vagy módosításokat/javításokat hajtson végre az eredeti pályázaton. Lehetséges az is, hogy a koordináló kedvezményezett megkéri bizonyos tevékenységek törlésére, és/vagy a projekt költségvetésének, az uniós pénzügyi hozzájárulásnak és/vagy az uniós társfinanszírozási aránynak a csökkentésére.

A Szerződő Hatóság levelet küld a koordináló kedvezményezettnek az összes felülvizsgálati kérdés megadásával, és meghívja őt egy felülvizsgálati megbeszélésre.

A felülvizsgálati ülés hatálya a következőkre terjed ki:

- A Szerződő Hatóság levelében közölt összes kérdésének vagy javasolt módosításának pályázóval történő megvitatása.
- A pályázat szükséges módosításainak egyeztetése a pályázóval.
- A folyamat következő lépéseinek elmagyarázása a pályázónak.
- A pályázó kérdéseinek a megválaszolása.

Az ülésen a következő személyek vesznek részt:

- Pályázó – A koordináló kedvezményezett képviselője, az a személy, aki az egész pályázatot összeállította, és aki a projekt teljes felülvizsgálataért, adminisztrációjáért és finanszírozásáért lesz felelős (ha már megválasztották ezt a személyt). Minden társult kedvezményezett egy képviselője (a társult kedvezményezett dönthet úgy, hogy a koordináló kedvezményezettet küldi saját maga képviselőjében). 5 résztvevő utazási és ellátási költsége elszámolható a projekt költségvetéséből a pályázat finanszírozása esetén. Ha a pályázatot nem támogatják, akkor a vonatkozó költségeket a pályázó és/vagy más kedvezményezettek állják. A pályázó dönthet úgy, hogy ötnél több embert delegál, de a további kiadásokat önerőből kell fedeznie.
- Szerződő Hatóság – A projekttanácsadó, aki a pályázat értékeléséért és felülvizsgálataért felel és egy pénzügyi referens.
- Az Európai Bizottság – a vonatkozó szakpolitikához tartozó tisztségviselő
- További résztvevők lehetnek:
- A LIFE Bizottsági tagja által erre a célra delegált nemzeti kapcsolattartó A részvételi

költségeket önerőből kell fedezniük,

- A menedzsment és a LIFE egységek egyéb tagjai,
- Bármely további résztvevő, akit a Szerződő Hatóság szükségesnek tart tanácsadási vagy támogatási célból.

A felülvizsgálati ülést minden alkalommal Brüsszelben, a Szerződő Hatóság székhelyén tartják, és rendszerint egy napig tart.

A Szerződő Hatóság az ülésről jegyzőkönyvet készít, melyről egy másolatot megküldenek a pályázónak az észrevételek megtételére és jóváhagyásra.

Minden ülés végén azokat a pályázókat, akik megerősítették azon szándékukat, hogy egy felülvizsgált teljes pályázatot benyújtanak, felkérjük egy hivatalos meghívó kíséretében, hogy egy megadott határidőn belül nyújtsák be a felülvizsgált teljes pályázatukat. Ez a meghívó tartalmazza az összes jóváhagyott módosításra vonatkozó utasítás teljes listáját.

A pályázók nem módosíthatnak semmit a pályázatukon, kivéve azt, amit a Szerződő Hatóság elfogadott és a módosításra megkérte a pályázót.

Itt kell megjegyezni, hogy a pályázónak kiküldött kérdéseket, illetve módosítási kérelmeket tartalmazó felülvizsgálati levél a Szerződő Hatóság részéről nem von maga után semmilyen kötelezettséget a pályázat finanszírozására vonatkozóan. Továbbá a Szerződő Hatóság dönthet úgy is a beérkezett válaszok alapján, hogy csökkenti a tervezett költségvetését, vagy megvonja a pályázat finanszírozását.

A felülvizsgálati szakasz végére, az összes fennmaradó projekt várhatóan a LIFE rendelet és a LIFE integrált projektek Minta támogatási szerződés minden technikai és pénzügyi követelményének teljesen meg fog felelni.

A felülvizsgált pályázatok készítőit ezután tájékoztatják a felülvizsgálati szakasz végeredményéről.

7. A „Végleges rövid- és tartaléklisták” összeállítása

Miután befejeződött a pályázatok felülvizsgálata, minden alprogramhoz összeállítják az IP-khez tartozó, támogatandó LIFE pályázatok „végleges rövid listáját”, és a „végleges tartaléklistáját”.

Ezeknél a rövid- és tartaléklistáknál figyelembe veszik a lehetséges költségcsökkentéseket, és/vagy azt, hogy a felülvizsgálat eredményeképp el lehet távolítani a pályázatokat az előzetes hosszú listákról és a tartaléklistákról. Ezért lehetséges, hogy egy vagy több, korábban az előzetes rövid lista alsó 30%-ában lévő projekt felkerülhet a végleges rövid listára.

Az alkalmazott eljárás megegyezik az 5. fejezetben leírt folyamattal, azzal a kivétellel, hogy a rövid lista tartalmazza a 100%-ot, míg a tartaléklista az IP-hez elérhető költségvetés további 20%-át.

A „végleges rövid listán” szereplő és az elérhető költségvetés 100%-hoz tartozó pályázókat felkérjük, hogy mellékeljék a végleges felülvizsgált pályázatok 3 azonos papír alapú másolatát.

A pályázók a felülvizsgálati szakasz befejezését követően semmiféle önhatalmú módosítást ne hajtsanak végre az átdolgozott pályázatban. Ezen a ponton a társult kedvezményezettek/társfinanszírozók minden kötelezettségvállalásának teljes mértékben megerősítve kell lennie az átdolgozott adatlapokon.

Ebben a szakaszban értesítik azokat a pályázókat, akiknek a pályázatai nem kerültek fel a rövid listára, vagy amelyeket a végleges tartaléklistán soroltak fel.

8. Támogatás hozzárendelése

A végleges rövid listák alapján ítélik meg a támogatásokat a Pénzügyi rendeletben előírt eljárásokat követően, s minden projekthez meghatározzák a költségvetési és jogi kötelezettségvállalásokat.

Ekkor minden sikeres pályázó megkapja a támogatási szerződést aláírásra. Amint a támogatási szerződést mindkét fél aláírta, az jogilag érvényesnek tekinthető, és lebonyolítható az első előfinanszírozási kifizetés.

A tartaléklistán szereplő projektek csak akkor társfinanszírozhatók, ha váratlanul visszavonnak egy rövid listán szereplő pályázatot, vagy abban az esetben, ha a Szerződő Hatóság úgy határoz, igazolható okok miatt kizár egy rövid listán szereplő pályázatot. Ez csak akkor lehetséges, ha a támogatás visszavonása vagy eltörlése legalább egy hónappal azon év vége előtt történik, amelyben az odaítélés megtörtént.

IV. RÉSZLETES ÉRTÉKELŐLAPOK

Beérkezés (1. és 2. szakasz)

Kezdeti kritériumok

1. A pályázat a megadott határidőig ajánlatkérőhöz beérkezett a Szerződő Hatósághoz?	Igen/Nem
2. A megfelelő LIFE pályázati adatlapokat használták?	Igen/Nem
3. Csatolták a vonatkozó tervet és pénzügyi tervet?	Igen/Nem
4. A pályázatot PDF formátumban küldték el a megfelelő támogatás mellett (az Excel formátumú, 2. szakaszhoz tartozó pénzügyi adatlapokkal együtt)?	Igen/Nem

Elfogadhatóság és kizárás (1. és 2. szakasz)

Elfogadhatósági kritériumok

1. Az aláírt nyilatkozatok teljesek és megfelelően aláírtak?	Igen/Nem
2. Mellékeltek az angol nyelvű összefoglalót?	Igen/Nem
3. Minden vonatkozó pályázati adatlapot és mezőt kitöltöttek?	Igen/Nem
4. A koordináló kedvezményezett hivatalosan bejegyezték az Európai Unió területén?	Igen/Nem
5. Benyújtották a kötelező pénzügyi mellékleteket, amennyiben szükségesek (csak a 2. szakaszra vonatkozik)?	Igen/Nem
6. Benyújtották a kötelező „Közjogi szerv nyilatkozat” c. dokumentumot, ha szükséges (csak a 2. szakaszra vonatkozik)?	Igen/Nem

Kizárási kritériumok

7. Kitöltötte az összes kedvezményezett a kizárási kritériumokra vonatkozó megfelelőségi nyilatkozatot?	Igen/Nem
---	-----------------

Technikai kiválasztás (1. és 2. szakasz)

A projekt résztvevőinek technikai megbízhatósága

1. Technikailag megbízhatóak a kedvezményezettek?	Igen/Nem
---	-----------------

Pénzügyi kiválasztás (csak 2. szakasz)

A projekt résztvevőinek pénzügyi megbízhatósága

1. Pénzügyileg megbízhatóak a kedvezményezettek?	Igen/Nem
--	-----------------

Támogathatóság (1. és 2. szakasz)

Támogathatósági kritérium

1. Nagy területet fed le az integrált projekt (több város levegőminőségét lefedő IP esetén)?	Igen/Nem
--	-----------------

2. Mobilizál az IP legalább egy másik pénzügyi forrást a kiegészítő tevékenységekhez?	<i>Igen/Nem</i>
3. Bevonták az integrált projektbe a fő érdekelt feleket?	<i>Igen/Nem</i>
4. Célja az integrált projektnek az egyik felsorolt és elfogadott környezetvédelmi / éghajlat-politikai terv végrehajtása?	<i>Igen/Nem</i>

Odaítélési szakasz

1. Technikai koherencia és minőség

E kritérium kiértékelésekor a következő szempontokat kell figyelembe venni:

1. A működés előtti környezet jól leírható (problémák és veszélyek, előkészítő tevékenységek állapota, meghatalmazások, engedélyek stb.)?
2. Egyértelmű logikai összefüggés van-e a veszélyek és problémák, célok, intézkedések és a várt eredmények között?
3. Az intézkedések egyértelműen megállapítják hogyan, hol, mikor és kik fogják elvégezni? Megfelelő a leírásuk és számszerűsítésük, és van-e elegendő információ az alkalmasságuk megállapításához? Adott esetben biztosítva vannak-e megfelelő térképek?
4. A projekt várható eredményeinek leírása és számszerűsítése megfelelő?
5. A kedvezményezett jól szervezi-e meg, és megfelelően irányítja-e a projekt működési és irányítási szerkezetét? Megpályázták a szükséges eszközöket (berendezések, személyzet stb.) a helyes megvalósításhoz? Megfelelő / elegendő / hozzáértő / koherens a partnerség a projekt célkitűzéseire és intézkedéseire?
6. Az átadható termékek és mérőföldkövek átfogóak és összefüggőek a várt eredményekkel?
7. Reális az időterv (előkészítő intézkedések és engedélyezési eljárások időtartama; kedvezőtlen időjárási viszonyok stb.)?
8. Helyesen mérték fel a potenciális nehézségeket (intézkedések megvalósíthatósága, lehetséges kockázatok stb.), és megfelelő előkészületeket tettek-e ezek megelőzésére, például az érintettekkel történő előzetes konzultációval, készenléti terv készítésével stb.?
9. Bevonták a fő érdekelt feleket?
10. Milyen mértékben biztosított hosszú távon a projekt eredményeinek fenntarthatósága és működtethetősége?
11. Van-e hosszan tartó kapacitásépítő hatása az integrált projektnek?

2. Pénzügyi koherencia és minőség

E kritérium kiértékelésekor a következő szempontokat kell figyelembe venni:

1. Konzisztens a költségvetés a tervezett műveletekkel?
2. Kellően részletes a költségvetés?
3. A vonatkozó szabályoknak megfelelő a kedvezményezettek hozzájárulása?
4. Észszerűek és megfelelő módon részletezettek a személyzeti költségek?
5. Indokoltak, megfelelő módon részletezettek és helyesen kiosztottak az utazási és ellátási költségek?
6. Megfelelő módon részletezettek és helyesen kiosztottak a külső segítségnyújtási költségek? Konzisztensek a megadott információk a közbeszerzésre vonatkozó szabályokkal (ha vonatkozik rá)?
7. Ahol a külső segítségnyújtás költségei magasabbak, mint a teljes projekt költségvetés 35%-a, ott adtak koherens magyarázatot az alvállalkozások ilyen magas szintjére?

8. Észszerűek, megfelelő módon részletezettek és helyesen kiosztottak a tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó költségek? Helyesen alkalmazták az értéksökkenésre vonatkozó szabályokat (ha vonatkozik rá)?
9. Észszerűek és kellően részletezettek a földvásárlás, a földbérlet, illetve az egyszeri kompenzáció költségei? A földvásárlás esetén mellékelték az illetékes hatóság vagy a közjegyző levelét, amelyben megerősítik, hogy a földterület hektáronkénti ára nem magasabb az ilyen típusú és fekvésű földtípus átlagos áránál? (ha nem, akkor egy ilyen dokumentumot be kell nyújtani a felülvizsgálat során)
10. Észszerűek, megfelelő módon részletezettek és helyesen kiosztottak a fogyóeszközökre vonatkozó költségek?
11. Indokoltak, megfelelő módon részletezettek és helyesen kiosztottak az „egyéb költségek”?
12. Konzisztensek az általános költségek az egy kedvezményezettre jutó összes elszámolható költség 7%-os maximális küszöbértékével (kivéve a földvásárlási költségeket)?
13. Kizárták a javasolt költségvetésből a nem elszámolható költségeket?
14. Alkalmazták a köztisztviselői bérköltségnél a „+2%”-os szabályt?
15. Jó ár-érték arányt biztosít a projekt a vonatkozó terv vagy stratégia végrehajtásának figyelembevételével is?

3. uniós hozzáadott érték: A projekt milyen mértékben és minőségben járul hozzá a LIFE célkitűzéseinek eléréséhez:

E kritérium értékelésekor az alábbi pontot kell figyelembe venni:

1. Milyen mértékben járul hozzá a pályázat a LIFE legalább egy általános és konkrét célkitűzéséhez? Fontos megjegyzés: az integrált projektek minden típusára vonatkozó konkrét szempontok használatával fogják felmérni.

4. uniós hozzáadott érték: Fenntarthatóság (folytatás, megismétlés és/vagy átvitel)

E kritérium értékelésekor az alábbi pontokat kell figyelembe venni

1. Meggyőzően tanúsítja a pályázat, hogy sor fog kerülni a javasolt megoldások és a kapcsolódó, elvárt társadalmi és gazdasági hatások folytatására, megismétlésére és/vagy átültetésére a projekt vége után? Alátámasztja ezt egy kellően ambiciózus és egyben hiteles stratégia és akcióterv, amelynek célja egy kritikus tömeg elérése és a szélesebb körben való alkalmazás mobilizálása a projekt alatt és/vagy a projekt végét követő rövid vagy közepes időtávon belül?

2. Terveznek a pályázatban arra vonatkozó stratégiát, hogy a műveletek és eredmények megismételhetők és átadhatók legyenek hasonló helyzetekben?

3. Mennyire valószínű, hogy a projekt eredményei megismételhetők és átadhatóak a projekt időtartama alatt?

5. uniós hozzáadott érték: Egyéb források mobilizálásának mértéke és minősége:

E kritérium értékelésekor az alábbi pontot kell figyelembe venni:

1. Megtervezték/leírták a pályázatban a többi vonatkozó finanszírozási mechanizmushoz tartozó koordináló mechanizmust? Meggyőzően elmagyarázták, és valószínűleg hatékony eredményeket fog szolgáltatni?

2. Milyen mértékben mobilizáltak más uniós (nem uniós) forrásokat a minimális támogatási szinten túl?

3. Egyértelműek és logikusak a funkcionális kapcsolatok a kiegészítő pénzügyi alapok és az integrált projekt között?

4. Mennyire biztos, hogy ezek a kiegészítő pénzügyi alapok elérhetőek lesznek? Mikor és milyen mértékben?

6. uniós hozzáadott érték: uniós hozzáadott érték: szinergiák (beleértve a többcélúságot és komplementaritást, az integrációt, a zöld közbeszerzést, az ökocímkét, az alkalmazást) és transznacionalitás

E kritérium értékelésekor az alábbi pontokat kell figyelembe venni:

1. Terveznek a projekt során többcélú végrehajtási mechanizmust?

2. Jól leírt a mechanizmus, képes eredményeket elérni, szinergiákat létrehozni és integrációt alkotni más politikai területekkel, illetve azokhoz? Fontos megjegyzés: az integrált projektek minden típusára vonatkozó konkrét szempontok használatával fogják felmérni.

3. Zöld közbeszerzés: tervezik a pályázatban egy mechanizmus egyértelmű végrehajtását a zöld közbeszerzés széles körű alkalmazása biztosítása érdekében?

4. Ökocímke: Rendelkezik a javaslat egyértelmű végrehajtási mechanizmussal azért, hogy biztosítsa a hivatalosan elismert ökocímkézési rendszerek, mint például az uniós ökocímke által elismert termékek és/vagy szolgáltatások széles körű alkalmazását?

5. Az uniós kutatási és innovációs programok eredményeinek felhasználása: tervezik a pályázatban a Horizont 2020 vagy a megelőző keretprogramok által finanszírozott projektek eredményeinek felhasználását oly módon, hogy az hozzáadott értéket jelentsen a projekt számára?

6. Transznacionalitás: a pályázatban tervezik és egyértelműen meghatároznak egy olyan transznacionális együttműködést, amely garantálja a projekt célkitűzéseinek elérését?